

Kára - v *severskej mytológii* Kára je zosnulá a reinkarnovaná *Valkýra*; meno Kára buď znamená „divoká, búrlivá“ (zo starej nórciny afkarr – „divoký“) alebo „stočiť“ alebo „kučeravý“ (zo starej nórciny Karr); pozri *reinkarnácia, Valkýry*

<https://en.wikipedia.org/wiki/K%C3%A1ra>

karabela - ťažšia a širšia *šabl'a* s krátkou záštitnou priečkou; pozri *meč*

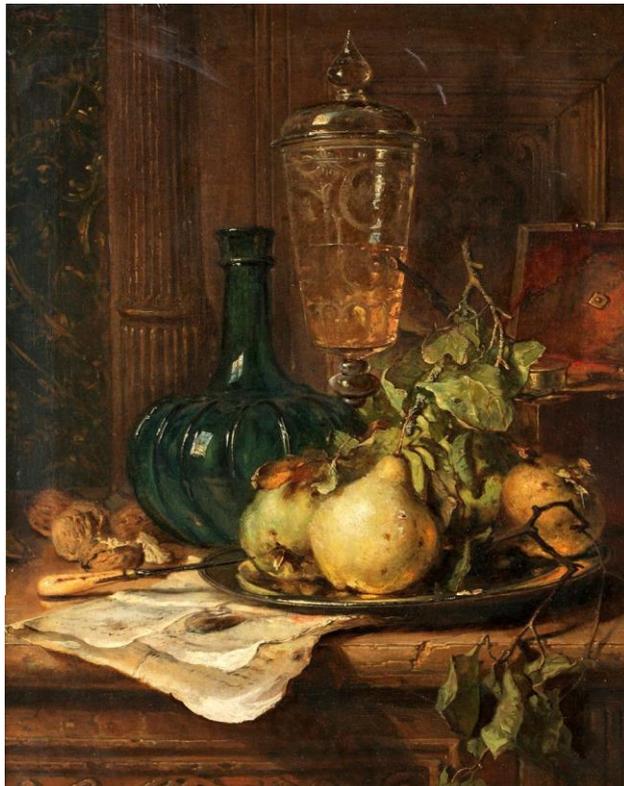
karafa - sklená *flaša* na vodu, víno a iné nápoje, s dlhším zúženým hrdlom a zvyčajne so zabrúsenou zátkou; pozri *nádoby*

Q. Reni: Bakchus ako dieťa (1619-1620)

H. H. Fantin-Latour: Zátiešie s karafou. Kvetinami a ovocím (1865)

J. van Os: Zátiešie (18.st.)

M. Parra: Sladkosti (1.pol. 19.st.)

V. G. Swarz: Občerstvenie bojara (detail, 1865)

A. Anker: Zátišie s kávou (1882)

A. Anker: Zátišie s vínom a gaštanmi (1897)

P. A. Renoir: Po obede (1879)

Karagöz - z tur. – „čiernooký“

1. hlavná postava *tieňohier*; *figliar*, ktorý vždy napáli učeného Hacivada; arabská a grécka obdoba *Gašparka*
2. bábkové divadlo a *tieňohra*; pozri *turecké divadlo*

karako - www v súvislosti s heslom *necuke*: častou postavou závažia *necuke* je napr. čínske dieťa zvané *karako*, ktoré predstavuje odľahčenú radosť a hravosť a to aj v rámci náboženského poňatia *taoizmu* a *konfucianizmu*; rovnako pôsobia v kresťanských výjavoch anjeliky a cherubíni; *karako* má však vzhľad čisto detský, bez krídiel či iných nadľudským známok; často pôsobí veľmi komicky, napr. v scéne, kedy sa usiluje dostať k fazuľovému koláčiku, alebo keď robí tanečný sprievod tanečníkovi v maske *leva*

karakul - pozri *perzián*

karana mudra - *mudra*, ktorá odháňa démonov a odstraňuje prekážky, ako sú choroby alebo negatívne myšlienky

kararský mramor/carrarský mramor - taliansky čisto biely, sochársky *mramor*, ťažený v lomoch pri Carrare v *Apuánskych Alpách* (mesto v strednom *Taliansku* v blízkosti Ligúrskeho mora na rieke Carrione); mramor používaný od čias rímskej *antiky*, dodnes nevyčerpaný lom; je bez vnútorných trhlín a vylamuje sa vo veľkých blokoch (užíval ho pre svoje sochy najmä *Michelangelo*); delí sa na:

- 1)*statuario*/beľ mocná
- 2)*bianco/blanc clair*/beľ jasná
- 3)*ordinario*

Beliana v súvislosti s heslom Carrara: *mramor* sa tu ťažil už v období *Rímskej ríše*, okolo roku 400 sa však ťažba zastavila a bola obnovená až v *renesancii*; v súčasnosti je v prevádzke okolo 300 lomov

Právo: carrarské mramory majú rôzne farby od bielej až po čiernu, ale najslávnejší je práve *statuario* (čiže sochársky); starí *Etruskovia*, prví z historických obyvateľov *Toskánska* sa o tunajší mramor veľmi nezaujímali (pozri *etruské umenie*); jeho pravú krásu ocenili až Rimania (pozri *rímske antické umenie*); ťažba sa začala až v dobe vlády Julia *Caesara* (1.st.pr.Kr.) jeho nástupca cisár Augustus vďaka carrarským lomom urobil z tehlového *Ríma* mramorové mesto; carrarský mramor sa v tom čase už považoval za slávnejší ako mramor ťažený na ostrove Paros (*mramor parský*); ovšem aj *statuario* má sem tam tmavšie modrosivé žily; carrarský mramor sa pôvodne nazýval *lunenský* (podľa prístavu Luna, odkiaľ sa kamenné bloky vozili na lodiach do Ostie a potom ďalej do Ríma; lomy boli opustené po pádu *Západorímskej ríše*; obnovenie ťažby nastalo až koncom 12.st.; ako historicky prvý začal cararský mramor používať N. Pisano (pozri *protorenesancia*); v 13.st. sa v okolí Carrary vyťažilo približne 500 ton ušľachtilého *kameňa*; ďalšími sochármi, ktorí pracovali s týmto mramorom boli G. Pisano, *Michelangelo*, Bernini, Canova, Rodin, Moore a ďalší.

Kararský mramor

karášiši - *leví pes*

karát - váhová jednotka pre *zlato* a *drahokamy*, od 1907 1 metrický karát =200 miligramov; 1/4karátu = 1*grán* (váhová jednotka pre *perly*)

Täubl: karát: skratky *crt.*, *krt.*; 1 karát = 1/5 gramu čiže 200 miligramu; ak karátom meriame zlato, potom je 1 karát = 41,667 tisícín (pozri *zlato*); označenie karát pochádza od približne rovnako ťažkých zrn *svätójánskeho chleba* (kharrub, kirat, keration), ktorými sa v dávnych dobách vážili *drahé kamene* a *drahé kovy*; *rýdze zlato* = 24 karátov (t.j.1000,000 tisícín)

karatánska kultúra - *köttlašská kultúra*

karavána - pozri *karavanserai*

A. Pasini: Arabská karavána (19.st.)

karavanserai - islamský *hostinec* pre karavány *pútnikov* a *obchodníkov*; pozri *katalyma*; *islamská architektúra*; *karavána*; *Petra*; *serail*

karavela - obchodná alebo vojnová *plachetnica*, ktorá sa začala používať od polovice 13.st. vo Stredomorí, najmä v Janove a Benátkach, ale od 15.st. bola používaná Portugalskom a Španielskom pri ich výskumných plavbách pozdĺž Afriky a do Ameriky; bola obľúbená hlavne pre vysokú rýchlosť plavby a schopnosť križovať proti vetru; mala obvykle 2 až 3 sťažne s latinskými trojuholníkovitými plachtami; najznámejší je zrejme karavela Niña z výpravy *Krištofa Kolumba*; pozri *plachetnica*, *lode*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Karavela>

P. Bruegel st.: Tri karavely v poryve búrky s Arionom na delfínovi (16.st.)

karbazolová violet' - Smith: alternatívny názov pre *violet' dioxazinovú*

karbonová tlač/uhľiková tlač - angl. carbon print; historicky najstaršia fotografická tlač používaná v rokoch 1890-1900; jedná sa o vymývateľnú tlač prenesenú na papier; tlač vzniká z osvietenej želatíny obsahujúcej pigment; želatína bola scitlivená v roztoku chrómu (chromovaná želatína); obraz tvorí pigment, ktorý zafarbuje želatínu; želatína je utvrdená svetlom a po osvetlení sa už vo vode nerozpúšťa; z podložky, ktorá bola provizórna sa obraz prenáša na papier, tlačiarenský valec, filmovú fóliu, sklo, porcelán, textil alebo kov; vzniká tak zrkadlovo prevrátený obraz; u motívov, kde by to vdilo, musí ešte dôjsť k preneseniu; ako pigment slúžili sadze, *kaselská hned'* alebo *siena pálená*; pigmentová tlač môže byť zafarbená do žltého, purpurového alebo azúrového tónu; vyznačovala sa svetelnou stálosťou a trvanlivosťou; za vynálezcu je považovaný Louis Alphonse Poitevin roku 1855; pozri *fotografické techniky*

http://en.wikipedia.org/wiki/Carbon_print

J. Thomson: Ostrovná pagoda na rieke Min (karbonová tlač, 1873)

karborundum - typ brusiva: karbid *kremíku* o vysokej tvrdosti; priemyselné *diamanty* tiež používané na brúsenie; pozri *brúsenie*; *materiál*; porovnaj *carbonado*

Täubl: umelá brusná hmota, chemickým zložením karbid kremíku; vyrába sa z kremenného piesku (pozri *kremeň*) a koksu v elektrickej peci pri teplote 4000 stupňov Celzia; kryštály sa spájajú keramickým pojivom; kardorundom sa brúšia oceľové nástroje, *drahokamy* a i. tvrdé a krehké *materiály*; na jemnozrnnom korborundu, ocieľke, zvyčajne v tvare hranola, sa zarovnávajú v priebehu výroby jednotlivé diely alebo celé plošky rôznych častí *šperku*

karbro-tlač - v *polygrafii* staršia technológia reprodukčného farebného kontrolného prezerania pred vlastnou tlačou; tromi *základnými farbami* zafarbené *diapozitívy* sa kladli na seba a prezeraním sa kontroloval dosiahnutý výsledok *reprodukčnej fotografie*

karbunkul - v klenotníctve tmavočervený *drahokam*, najmä *rubín* alebo *granát*, *spinel*

-podľa stredovekých *bestiárov* moč rysa vytvrdzuje *drahokamy* do tvrdosti *karbunkula*; rys tento poklad zahrabáva do piesku, aby ho človek nemohol nájsť

kardigán - pôvodne mužský odev; pomenovanie dostal podľa britského vojenského veliteľa Jamesa Thomasa Brudenella, siedmeho grófa z Cardiganu, kedy ho nosil za Krymskej vojny; obľúbeným sa stal v 19.st. vo Francúzsku, ako aj v Anglicku, kde ho nosili rybári; využíval sa predovšetkým ako funkčný odev z pletenej vlny; dnešný kardigán je druh svetru, ktorý sa vyrába v dámskom i pánskom prevedení; bez goliera a má hlbší výstrih v tvare písmena V; zatiaľ čo tradičné verzie kardigánov majú často gombíky, moderné sa vyrábajú bez nich

kardinál - pôvodne jeden z hlavných rímskych cirkevných hodnostárov oprávnený voliť biskupa; od *stredoveku* po pápežovi najvyšší cirkevný hodnostár; zbor kardinálov volí pápeža (pozri *konkláve*); pozri *pápež*, *prelát*, *biskup*, *opát*, *farár*, *kanonik*; *purpur*; *antiklerikálne umenie*

Lurker v súvislosti s heslom *purpur*: kardinálsky purpur je znamením dôstojnosti a jeho krvavo červený odtieň je znamením pripravenosti na mučenie (pozri *martýrium 3*)

https://www.google.sk/search?q=Reni+Guido&espv=2&biw=1849&bih=995&tbm=isch&imgil=P_bxF7aPeNsBtM%253A%253BQnNkw_ ja2e4GhM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww

[.ago.net%25252Fguido-reni&source=iu&pf=m&fir=P_bxF7aPeNsBtM%253A%252CQnNkw_ja2e4GhM%252C_&usg=__OsnmwRc_jy3c25Nq_SYVpnVnZxs%3D&ved=0CJOBEMo3&ei=sRh6VP_wLcPtaMPngqAL#facrc=&imgdii=&imgrc=SaazV5qZ2jC7WM%253A%3BKGBmWyC02py1EM%3Bhttp%253A%252F%252Fuploads5.wikiart.org%252Fimages%252Fguido-reni%252Fportrait-of-cardinal-roberto-ubaldini-1625.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.wikiart.org%252Fen%252Fguido-reni%252Fportrait-of-cardinal-roberto-ubaldini-1625%3B1810%3B2455](http://ago.net%25252Fguido-reni&source=iu&pf=m&fir=P_bxF7aPeNsBtM%253A%252CQnNkw_ja2e4GhM%252C_&usg=__OsnmwRc_jy3c25Nq_SYVpnVnZxs%3D&ved=0CJOBEMo3&ei=sRh6VP_wLcPtaMPngqAL#facrc=&imgdii=&imgrc=SaazV5qZ2jC7WM%253A%3BKGBmWyC02py1EM%3Bhttp%253A%252F%252Fuploads5.wikiart.org%252Fimages%252Fguido-reni%252Fportrait-of-cardinal-roberto-ubaldini-1625.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.wikiart.org%252Fen%252Fguido-reni%252Fportrait-of-cardinal-roberto-ubaldini-1625%3B1810%3B2455)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Kardinál Bonventura (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

Iniciála E s motívom tanca smrti (drevoryt z A.F. Butsch: Die Bücher-Ornamentik Der Renaissance, Vol I., 1878)

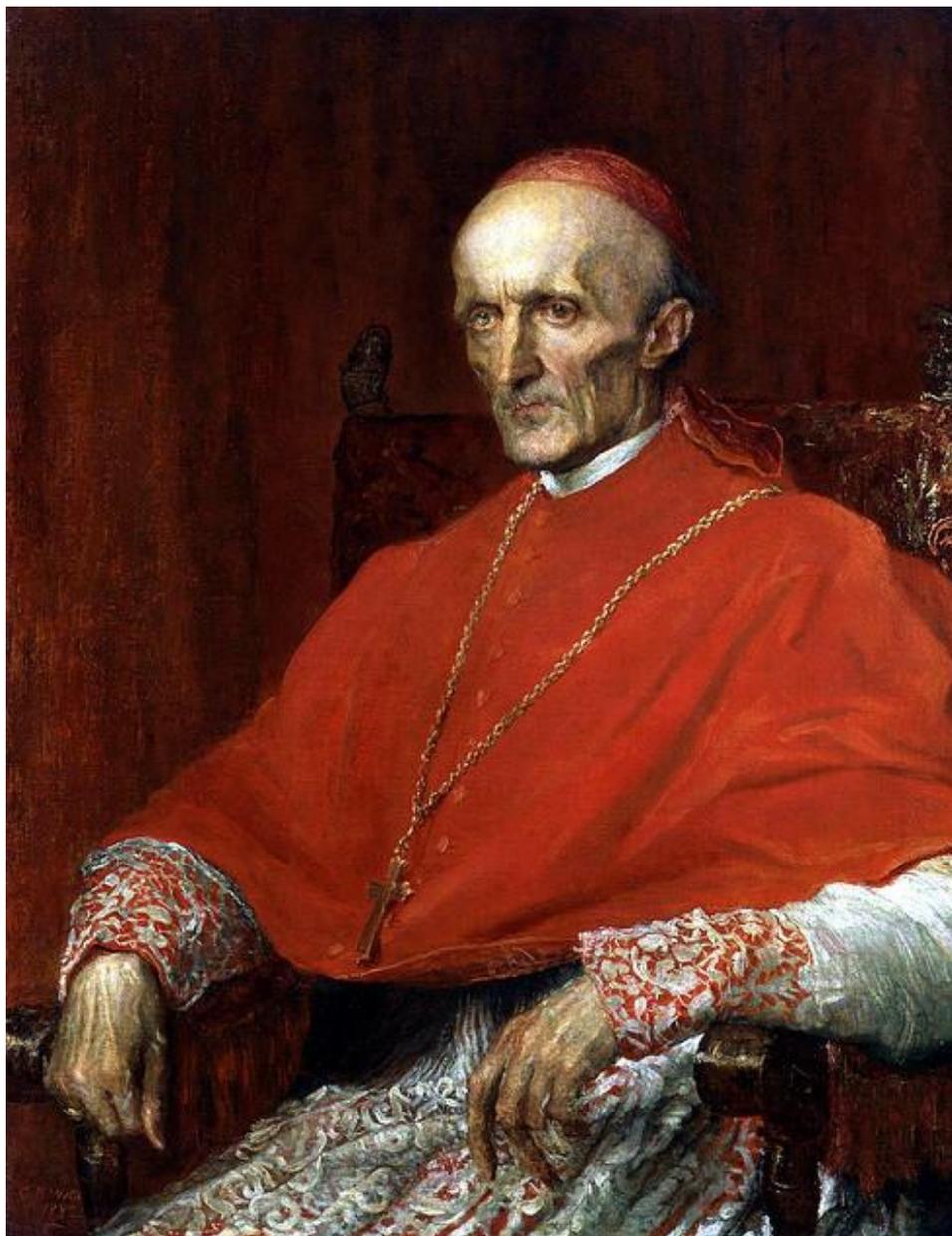
K. Witz: Predstavenie kardinála de Mies Panne Márii (1443-1444)

Tizian: Kardinál Alessandro Farnese (16.st.)

A. Van Dyck: Portrét kardinála Guido Bentivoglia

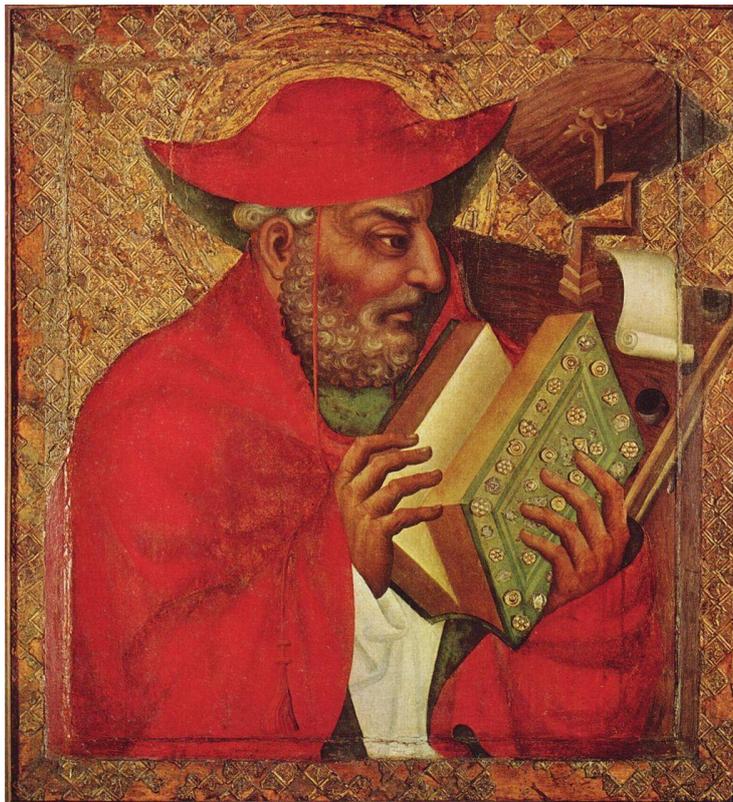
G. F. Watts: Kardinál Manning (1882)

kardinálne cnosti - cnosti kardinálne

kardinálny - z lat. cardinal – „základný, hlavný, podstatný“

kardinálsky kríž - kríž patriarchálny

kardinálsky klobúk - plochý klobúk červenej farby; pozri *Bonaventura*; liturgický odev; ornát 1

Majster Theodorik: Sv. Jeroným (pred 1367)

A. Dürer: Svätý Hieronym

J. van Eyck: Sv. Hieronymus študujúci (1442)

P. Veronese: Sv. Hieronymus (1580)

Christian Bernhard Rode (tlačiar): Kardinál na smrteľnej posteli sa zotavuje z choroby, lebo ho zabáva opica (1790)

Kardovskij Dimitrij Nikolajevič - (†1943); ruský a sovietsky maliar, ilustrátor a scénograf a pedagóg; pochádzal zo šľachtickej rodiny; Kardovskij skúšal rôzne štýly vrátane *impresionizmu* a *secesie*, ale najviac ho zaujalo realistické znázornenie ako formálne experimentovanie; od r. 1902 bol plodný ako knižný ilustrátor a pracoval hlavne na knihách literárnej klasiky Čechova, Gogola, Lermontova a Tolstoja; tiež sa venoval politickej *karikatúre* pre radikálne časopisy *Strašiak* a *Adskaja pošta*; pozri *I. J. Repin; ruskí maliari 19.st.*

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9.%D0%94%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%B9.%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>

D. N. Kardovskij: Ples v aule šľachty v Petrohrade dňa 23.února 1913

Karlovsy Bertulan de - (†1939);

B. de Karlovsy: Taverna (1883)

Karel IV. - Karol IV.

Karevit - v súvislosti s heslom *tzv. retranské idoly*: jedna zo 60 tzv. staroslovanských sošiek slovanských bôžikov s lúčovitou svätožiarou; idoly nazvané podľa niekdajšej svätyne v Retre neďaleko Tollenského jazera; ukázalo sa, že ide o *falza*; pozri *slovanská mytológia*

karfiol - pozri *rastliny*

F. Desportes: Špajza s artičokami, karfiolom a košíkom húb (1724)

Karibik - pozri *Kuba*

<http://www.yvettedefrance.com/Photos-du-monde/Caraibes/caraibes.htm>

P. Galle: Pestovanie cukrovej trstiny v Karibiku (1591)

karikatúra - z lat. caricare – „preťažiť, prehnať“; obraz vzniknutý z prehnaných *komických* a charakteristických črt a najmä ich spoločenského vyznenia; dôvody: sociálno-etické, kritické alebo iba *humorné*; zvýraznenie vychádza z telesnej podoby alebo psychiky osobnosti; jadrom karikatúry je konfrontácia *skutočnosti* a *ideálu* (zvyčajne v *etickej* rovine); etnické málo alebo vôbec nediferencované spoločenstvá karikatúru nepoznajú; prvé karikatúry už na egyptských papyrusových kresbách (zamerané politicky a sociálno-kriticky proti *faraónovi*); karikatúrne rysy *stredoveku*: motív obráteného sveta (*rukopisy*); *chórové lavice*, *architektonické články*: motívy na rozhraní morálneho sveta a jeho nemorálneho, t.j. prírodného sveta (zázemie temných nezvládnuteľných síl; porovnaj *ochranná hlava*); karikujúci charakter aj renesančné fyziognomické štúdie (*Leonardo da Vinci*); dnešný význam karikatúry sa objavil až v pol. 17.st. (*manierizmus* so sklonom k antiidealizmu; Carraccioci); až rozšírenie *grafiky* od 15.st. prispelo k rozvoju karikatúry najmä politickej (pozri *drevorez*, *cenzúrny edikt*), významná úloha počas *husitského* hnutia; pôvodná technika drevorezu v karikatúre sa odráža v karikatúrnej kresbe dodnes; karikatúra viazaná na dobovú realitu a schopnosť publika porozumieť výtvarnej *štylizácii* a *skratke* > karikatúra podlieha *slohovým* premenám ale vždy predstavuje pomerne *realistický* prúd zobrazenia; karikatúra sa neobmedzuje iba na reprodukovanosť *kresbu*, prenikla do *trikového filmu*, *sochárstva* (Daumier, J. P. Dantan); do karikatúry býva zaradená aj politická kresba, ktorá nadsádzku neužíva; karikatúra môže byť plošná, líniová, objemová, naturalistická, monumentalizujúca, vizionárska, konkrétna (typová), žánrovo mravopisná, ilustratívna (*E. Drooker*), humorná, sarkastická, politická (*G. Grosz*) a ď.; pozri *droleria*; *moralita*, *anekdota*; *Dantanoráma*; *vodník*; *portrét*, *expresionizmus* (Baleka); *H. Weiditz Ml.*, *Utagawa Kuniyoshi*; *vtip*; *japonské umenie 6*; porovnaj *streetart*; *burleska*, *šarže*

www: za predchodcu karikatúry považovaný angl. maliar a grafik *W. Hogarth*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D1%8B%D0%BC%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B0

<http://de.wikipedia.org/wiki/Tricoteuses>

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B5_%D0%B8%D0%B7%D0%B1%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B5_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE

<http://et.wikipedia.org/wiki/Saatan>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Mavri>

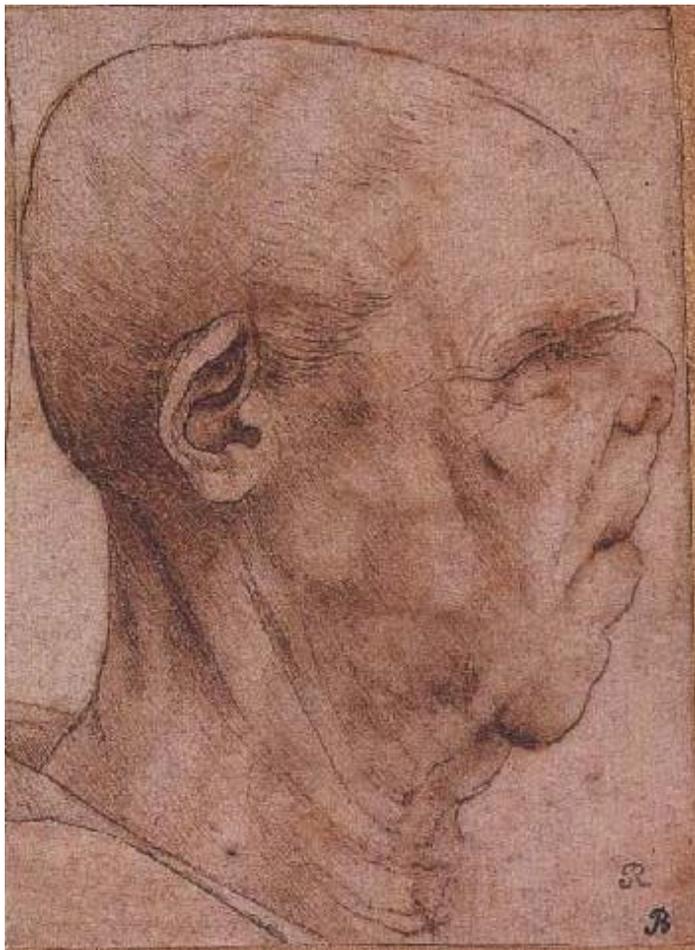
<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Caricature>

Áron, syn diabla (antisemitská karikatúra, Essex, Anglicko, 1277)

Leonardo da Vinci: Päť karikatúrnych hláv (15.st.)

Leonardo da Vinci: Karikatúra hlavy starého muža v profile (16.st.)

H. Brosamer: Sedem hláv Martina Luthera (drevoryt, karikatúra z knihy Johannes Cochläus: Sieben Köpfe Martini Luthers, 1529)

DIALOGVS DE BELLO CONTRA
Turcas, in Antilogias Lutheri, per Ioannem
Cochlęum,
XV. Contradictiones, ex duobus primis
Quaternionibus Libri Lutherici de bello,
contra Turcas, M. D. XXIX.

H. Brosamer: Dvojhlavý Luther (drevoryt, karikatúra z knihy Johanna Cochläusa: Dialogus de bello contra Turcas, in Antologias Lutheri, 1529)

H. Daumier: Prestávka počas francúzskej komédie (19.st.)

H. Daumier: Právnicki (1848)

*karikaturisti -

<http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Karikaturist>

*karikaturisti holandskí - *holandskí karikaturisti*

*karikaturisti maďarskí - *maďarskí karikaturisti*

*karikaturisti mexickí - *mexickí karikaturisti*

*karikaturisti podľa štátu -

http://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Karikaturisti_pod%C4%BEa_%C5%A1%C3%A1tu

*karikaturisti slovenskí - *slovenskí karikaturisti*

*karikaturisti škótski - *škótski karikaturisti*

Karinus a Leucinus - *Carinus a Leucinus*

karkadann - Wensleydalová v súvislosti s heslom *jednorožec*: jednorožec sa objavuje aj v príbehoch o cestách námorníka *Sindibáda*, kde zviera vystupuje pod menom karkadann; opis jeho tela, rohu a ustavičného boja so *slonom* nasvedčuje, že išlo o jednorožca

Karlovarský porcelán - *porcelán* vyrábaný v *Chodove*, *Starej Roli*, *Slavkove*; úžitkový, figurálny a ozdobný porcelán, *keramika* a zdravotná *keramika*

Karlov most - kamenný most v Prahe, postavený z podnetu Karola IV.; vybudovaný od 1357 do poč.15.st. podľa projektu Petra Parlěra; zahrnuje fragmenty Juditinho mostu strhnutého povodňou 1342; na malostranskej strane sa nachádza románska menšia veža a neskorogotická vyššia veža; z druhej strany je Staromestská mostecká veža, postavená podľa projektu Parlěra s bohatou sochárskou výzdobou, prevedenou Parlěskou hutou (pozri huta stavebná): sochy Karola IV., Václava IV., sv. Víta, Vojtecha a Žigmunda, znaky krajín, motívy rybáríka (východná strana); Karlov most 1683-1714 vyzdobený barokovými plastikami (najvýznamnejšie súsošie sv. Luitgardy od F. M. Brauna, súsošie sv. Jána z Mathy, Félix a Valois a Ivana, súsošie sv. Vincenca Ferrarského a sv. Prokopa a súsošie sv. Fratiška Borgia od F. M. Brokofa; po povodni 1890 časť sôch nahradená kópiami; pozri mestské pamiatkové rezervácie; Jan Nepomucký

Reader's Digest: základný kameň položený cisárom Karolom IV. 9.6.1357; čas (5h 30min zvolený na odporúčanie astrológov, aby mu zodpovedala priaznivá konštelácia hviezd na pražským horizontom, ktorá mala stavbe zaistiť dlhú životnosť a slávu); počas výstavby päť razy poškodený povodňami; staviteľmi boli Jan Ottel a Peter Parlěř; most dosahuje dĺžku 520m a má 20 oblúkov; bol dokončený 1400; pôvodne mal iba obyčajný drevený kríž; v rokoch 1683-1714 sa na pilieroch postupne objavilo 30 barokových sôch a súsoší (najstaršou je socha Jána Nepomuckého z 1683; ďalšími je súsošie s postavou Turka a postavami svätcov Jána Mathy, Félix a Valois a Ivana a Kalvária); do roku 1870 nazývaný Pražský most alebo Kamenný most; most bol súčasťou Kráľovskej cesty vedúcej od Pražskej brány na Pražský hrad; posledná generálna oprava na prelome 60.-70.rokov 20.st.; napriek tomu je pieskovcové murivo v súčasnosti vážne poškodené a narušená je aj statika stavby

Sv. Anton Paduánsky (Karlov most)

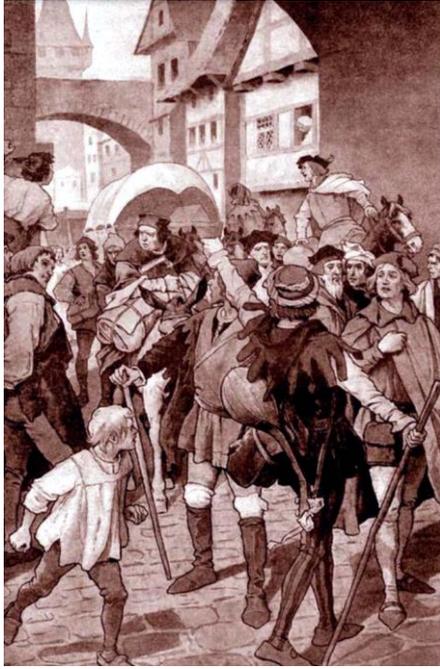

F. M. Brokoff: Sv. Ján z Mathy a Felix z Valois (Karlovo nám., 18.st.)

O. Kokoschka: Karlov most (1934)

Karlova univerzita (v Prahe) - www: lat. Univesitas Carolina Pragensis; najstaršia univerzita v strednej Európe; slávnostne založená Karlovou listinou 7.apríla 1348; vzorom pre ňu bola univerzita v Paríži (organizovanie univerzity na štyri fakulty: artistickú, teologickú, právnickú a lekársku); odrážajú sa v nej dejiny českého národa (pozri *husiti*); pozri *Karolinum, Praha; Katarína Alexandrijská*

Autor neuvodený: Študenti opúšťajú Prahu po zmene hlasov na Karlovej univerzite v r. 1409

Karlove Vary - pozri *Čechy*

L. Záborský: Karlove Vary (tempera, 1953)

Karlštejn - gotický hrad, ktorý sa nachádza 23km od Prahy; založený Karolom IV., postavený 1348-58 podľa pôvodného projektu *Matyáša z Arrasu*; prestavaný koncom 16.st. a najmä v rokoch 1887-99 J. Mockerom; hlavnými časťami sú cisársky palác, malá veža s *kaplnkou Sv. Kríža*, v ktorej sa nachádza kultové centrum, v ňom uchovávané za 6m širokými múrmi najvzácnejšie *relikvie*; Karol IV. bol ich fanatickým *zberateľom*, štátne dokumenty a *korunovačné klenoty* (k nim patrila aj *Ježišova kopija*); v interiéroch významné súbory nástenných a tabuľových obrazov (*majster Theodorik*); *národná kultúrna pamiatka*; pozri *Ivan, Majster emauzského cyklu*; *Čechy*

Autor neuvodený: Husiti obliehajú Karlštejn na jeseň roku 1422

H. Ullik: Hrad Karlštejn s krajinou (1872)

H. Ullik: Hrad Karlštejn (1869)

karma - v *sanskrite* – „skutok, čin“; v *bráhmaizme*, *hinduizme*, *budhizme* zákon činu, zákon o osudovej odplate za činy z minulých životov; vysvetľuje kolobeh putovania a prevteľovania *duše* (*samsára*) za jej konečným cieľom, večnou blaženosťou (*nirvánou*); pozri *osud*

Karmapa - pozri *Avalokitéšvara* (www)

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Karmapa>

karmazín - z franc. carmoisin

1. *karmazínový lak*; tmavší druh *karmínu*, dovážaný *Turkami* do *Európy*; tajomstvo výroby za použitia *kamenca* bolo prísne strážené a objaviť princíp kamenca sa podarilo až v *Taliansku* v *Pise* 1518; turecký monopol zlomený, karmín sa stal dostupným *farbivom*

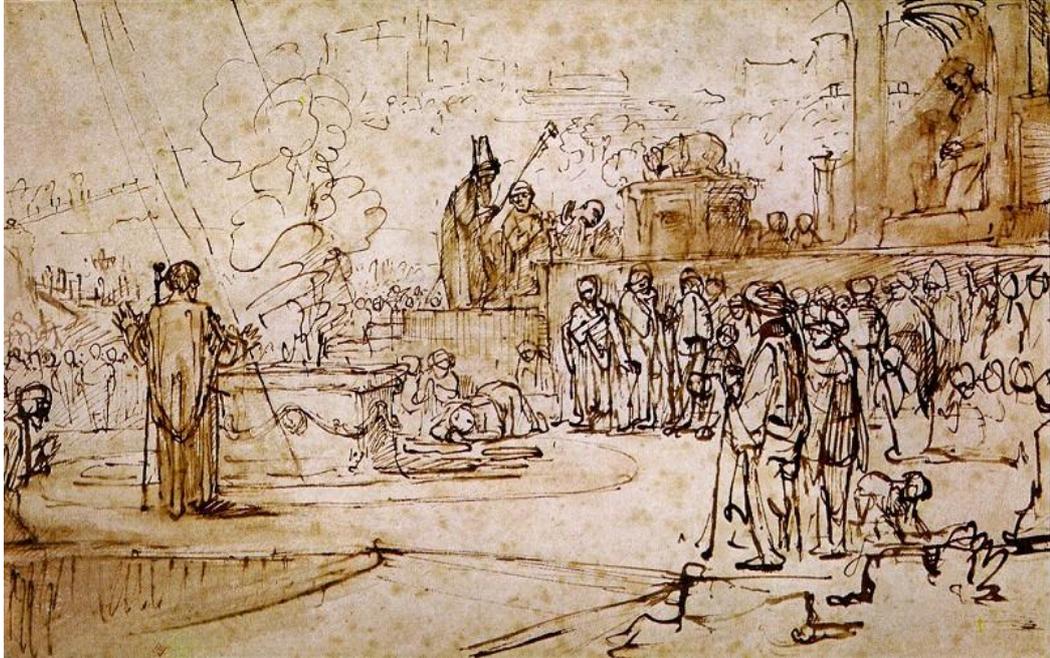
2. *purpur/nach týrsky*

3. drahá *kožušina*, farbená na žltu a červeno (*karmazínom*), užívaná na *barokovú obuv*; pozri *móda* - barok

karmazínový lak - *lak karmazínový*

Karmel/hora Karmel - z hebr. – „záhrada, sad“; pohorie pri *Haife* v severnom *Izraeli*; v biblických časoch miesto víťazného stretnutia proroka *Eliáša* s kňazmi *Baalova* kultu; pozri *biblia*, *Panna Mária Karmelská*

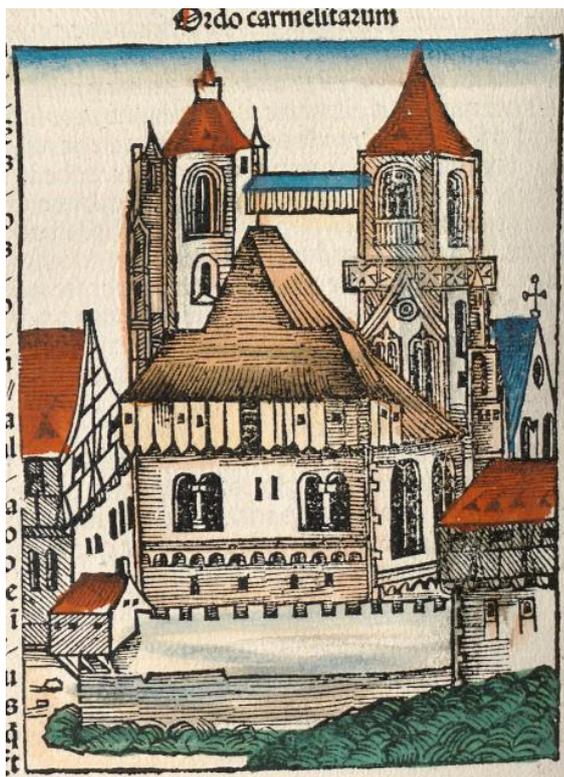
http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://www.artbible.info/art/large/899.html&p_rev=search

Rembrandt: Boží súd na hore Karmel (1645-1650)

karmelitáni - jeden z katolíckych žobravých rádov (pozri *Karmel, eremiti*), pestovanie *vzdelanosti*, strediska bohatého písomníctva, dôraz na *kontempláciu* a *spiritualizmus* > rehoľný život v podmienkach *mľčanlivosti*, *zdržanlivosti*, *pokory*, ktoré po reformách v *stredoveku* viedli až k tvrdým pravidlám, ktoré zachovávali *karmelitáni bosonohí*; podľa tradície zakladateľom rádu bol prorok *Eliš* (pozri *Premena Pána*), patrónkou *Panna Mária Karmelská*; pozri *farba biela*; *Terézia z Ávily*, *Ján z Kríža*; *observant*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Karmelit%C3%A1ni>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Rád karmelitánov (Norimberská kronika, 1493)

karmelitáni bosonohí - jeden z najtvrdších variantov žobravého rádu karmelitánov; *bosonohosť* má význam nahoty duchovnej a *morálnej*, je výrazom *pokory* a *odriekania*; naproti tomu *obuv* symbolizuje pozemskú dočasnosť, nestálosť a premenlivosť; pozri *bosonohosť*; *Terézia z Ávily*, *Mária Eleka Ježišova*; *Pražské Jezuliatko*; *askéza*
tzv. **karmelitánsky oltár** -

P. Lorenzetti: Madona s Dieťaťom medzi svätým Mikulášom, prorokom Eliášom a anjeli (tzv. karmelitánsky oltár, 1328-1329)

karmen - pozri *carmen figuratum*, *kaligram*

karmil - Nový biblický slovník v súvislosti s heslom *farby v Biblii*: slovo *'argaman* je zvyčajne prekladané ako *purpur*; ide o červeno purpurovú látku, zvyčajne vlnenú; *'argaman* je prevzaté slovo, ktoré pravdepodobne znamená „daň“; iné podobné slová (*šani*, *karmil*, *tola*) buď odkazujú na murex, mäkkýša, z ktorého sa získava drahé farbivo, alebo na červca, ktorý poskytuje sýtu červenú farbu; v dôsledku toho Hebrej nepovažuje toho, kto je oblečený do purpuru, predovšetkým za krásneho, či ide o boháča alebo kráľa

karmín - tiež *lak florentský*, *lak karmazínový*; ďalšie väčšinou staroveké a stredoveké názvy: *kirmidza*, *kurmis*, *šarlát*, *nach*, *karmazín*, *košenilová červeň*, *rajské zrná*, *krv sv. Jána*

-červenofialové *farbivo*; hlinito-vápenatý *lak* kyseliny karmínovej obsiahnutej v *košenile* (červenopáľový); do *Stredomoria* dovážaný najprv z *Indie* pod označením *kurmis* alebo *kirmidza*, arabského *quirmiz*; Gréci nazývali vošky, z ktorých sa karmín vyrábal, „*kokkinos*“ a latinské oblasti ich poznali ako *coccum*; farbivo však poskytovali aj vošky iných odrôd, pestované napr. na koreňoch cmerku (Sliezsko) a niektorých odrôd klinčeka; do *Európy* tmavší druh karmínu - *karmazín* vyvážalo *Turecko*, ktoré tajilo tajomstvo výroby založené na vyzrážaní *kamencom*; k objavu kamenca došlo v *Taliansku* v pol.15 st. (uvádzaný aj dátum 1518 v *Pise*); od 1656 priemyselne spracovávaný; početnosť názvov sťažuje predstavu o tejto farbe; dnešný karmín dáva čistý a hlboký *farebný tón* (uplatnenie najmä v *akvarelových farbách*); najčistejšia podoba má názov *nacarat*; karmín je na svetle nestály, hnedne, najmä v *akvarelu*; v *pojidle olejovom* je stálejší; pre nestálosť na svetle nahrádzaný syntetickým karmínom; liehový lak s prísadou *karmínu* používaný pri *patinovaní zlata* na zvýšenie červenkastej ohnivosti *kovu*; pozri *lak karmínový*; *farba červená, červeň, pigmenty a farbivá červené; farbivo organické; brazílín*

karmín alizarinový - Smith: *alizerinový karmín*

karmín dioxazinový - Smith: alternatívny názov pre *violet' dioxazinovú*

karmín naftolový - Smith: alternatívny názov pre *karmín stály*

karmín stály - Smith: alternatívne názvy sú *Naftol AS-TR, naftolový karmín, červeň F4RH*; karmín stály je *farbivo organické*, v indexe farieb pod názvom *Pigmentová červeň 7*; modročervený; *opacita*: polopriehľadná; zlá odolnosť proti rozpúšťadlám; jeden zo stálejších azopigmentov, bežný v *akryloch* ako stály karmín; pozri *Naftol AS-TR*

karmínový lak - *lak karmínový*

karnácia - *inkarnát/plet'ový tón*

Karnak - starobylé územie severne od *Luxoru/Téb*, na pravom brehu *Nílu* so zvyškami chrámov boha *Amóna* (Amónov chrám s 10 *pylónmi* a stĺpmi vysokými vyše 20m, napriek tomu, že je v troskách, je najväčším chrámom na *Zemi*; pozri *božský chrám*) a s hlavným kultovým chrámom boha *Chonseva*; cesta (pozri *dromos*) medzi Karnakom a *Luxorom* lemovaná vyše tisícrou *sfing*; chrám sa rozkladá na ploche 250 000 m²

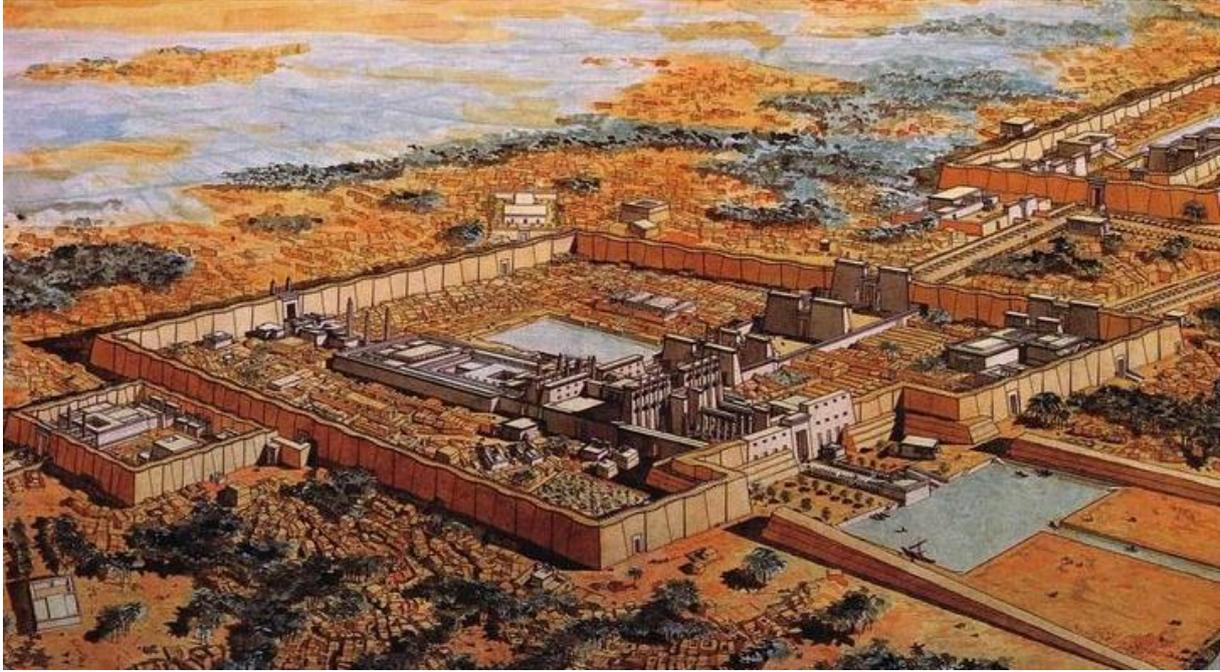
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ISSidotempel_Karnak.JPG?uselang=ru

<http://en.wikipedia.org/wiki/Karnak>

Dudák v súvislosti s heslom *egyptské umenie*: archeologická lokalita v *Tébach/Wésetu* v južnom *Egypte* na východnom brehu *Nílu*, 670km južne od *Káhiry*, asi 3km severne od *Luxoru*; najväčší chrámový komplex starého Egypta; tvorený tromi veľkými, kultovo aj stavebne prepojenými chrámami boha *Amóna*, bohyne *Mut* a boha *Montu/Monsu*; prvé doklady existencie chrámu z čias *Strednej ríše* (chronológia pozri *egyptské umenie*); chrám sa rozprestiera na ploche 250 tis. m²; prístupová cesta *dromos* zdobená alejou *baraních sfing*, vchod tvorí mohutný *pylón*, za ktorým nasleduje päť ďalších *pylónov*, medzi ktorými sú chrámové nádvorcia; architektonicky najvýznamnejšou časťou chrámu je Veľká stĺpová sieň (pozri *hypostylos*), dokončená za *Ramsesa II.* (rozmery 103x62m, strop nesený 134 stĺpmi v 16 radoch, čiže tvorí 17 *lodí*); v chrámovom okrsku sú ešte ďalšie *pylóny*, nadväzujúce na procesnú cestu smerujúcu do luxorského chrámu; *kolmo* na *os* chrámu je postavený ešte ďalší chrám; súčasťou areálu bolo posvätné jazierko a ďalšie stavby, napr. drobný chrám boha *Chonseva*

- najväčší (ale nedokončený) *pylón* starého Egypta stráži vstup do *Amónovho* chrámu v *Karnaku* (bol 112m široký, 15m hlboký a jeho výška mala dosiahnuť 43m); pozri *Edfu*

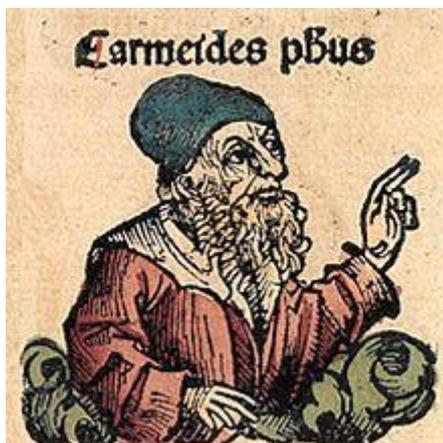
pozri *obelisk, alej sfing*

Rekonštrukcia chrámového komplexu v Karnaku s chrámom boha Amóna

Karneades z Kyrény - (†129); starogrécky *filozof*, narodený na území dnešnej Líbye; stúpenec *stoicizmu*; predstaviteľ tzv. novej Akadémie, na ktorej čele stál v rokoch 164/60-137/6pr.Kr.; údajne oslepol

https://www.google.sk/search?q=Carneades&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&imgil=RWhu4a_kctH3vM%253A%253BYkOjhWmAZVPMFM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fpublishing.cdlib.org%25252Fucpressebooks%25252Fview%25253FdocId%2525253Dft3f59n8b0%25253Bchunk.id%2525253Dd0e6812%25253Bdoc.view%2525253Dprint&source=iu&pf=m&fir=RWhu4a_kctH3vM%253A%252CYkOjhWmAZVPMFM%252C_&usg=__zYgT7Zw8ZAch_Locq6nKvjMd2gM%3D&dpr=1&ved=0CJoBEMo3&ei=8q7jVJvrHajMyAPwk4LYCw#imgdii=&imgsrc=Iq7XzOXX7sj_fm%253A%3BEqm3SmLUIGLmVM%3Bhttp%253A%252F%252Fupload.wikimedia.org%252Fwikipedia%252Fcommons%252Fthumb%252F4%252F4b%252FCarneades_Nuremberg_Chronicle.jpg%252F220px-Carneades_Nuremberg_Chronicle.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fen.wikipedia.org%252Fwiki%252FCarneades%3B220%3B220

H. Schedel (tlač): Karneades (Norimberská kronika, 1440-1514)

L. Giordano: Karneades s bustou paniska (1658-1660)

karneol - nerast, červeno zafarbený *polodrahokam*, odroda *chalcedónu*; jeden z dvanástich *drahokamov*: základných *kameňov*, ktoré tvoria *Nebeský Jeruzalem*; v *staroveku* používaný na výrobu *pečatidiel*; spájaný s magickými predstavami: ochraňoval proti krvácaniu, preto osadený do *prsteňa* (Biedermann); pozri *choroba*, *mágia*; *Hubal*

Täubl: odroda *chalcedónu* mäsovočervenej farby

karner - z lat. *carnarium* - „*kostnica*“; väčšinou poschodová *cintorínska kaplnka* s *kostnicou* v *podzemí*; na *hornom poschodí* sa nachádzalo *presbytérium*; v *románskej dobe* zvyčajne *centrála* s *východnou apsidou*, v *gotike* pozdĺžna stavba zasvätená zvyčajne sv. *Michalovi* (pozri *archanjel Michal*); karner ponímaný aj ako osobitná *stredoveká forma náhrobku*; pozri *ossarium*; *kaplnka pohrebná*

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Karner>

karneval - *fašiangové* sprievody *masiek*, obdoba antických *saturnálií*; názov ustálený v 13.st. v *Taliansku*; zakázaný v 15.st. (pozri *pálenie márnivosti*); populárny najmä v 18.st. v *Benátkach*, *Ríme*, vo *Francúzsku* v *Nice*, v súčasnosti v *Latinskej Amerike*: *Rio de Janeiro*, *Havana*; v stredoveku jemu podobné *šarivari*; karneval zakončovaný v stredoveku *ohňom*, ktorý spaľoval symbolické *peklo* a predstavoval zánik starého a vznik nového *sveta*; význam ohňa prenesený aj na *hranice*, mienené ako názorné poučenie o zničujúcej a súčasne očistnej sile tohto *živlu*; pozri *La Mi-Carême*, *figurína: fallas*; *prevrátený svet/mundus inversus*; *pálenie márnivosti*, *commedia dell'arte*; kalypso P. Gengenbach

P. Brueghel St., H. Hondius I (tlačiar): Dvaja karnevaloví šašovia (16.st.)

P. Bruegel St., H. Hondius I (tlačiar): Traja karnevaloví šasovia (16.st.)

P. de Jode II : Benátsky karneval (rytina, 1595)

J. Miel: Rímsky karneval (bambocianti, 1653)

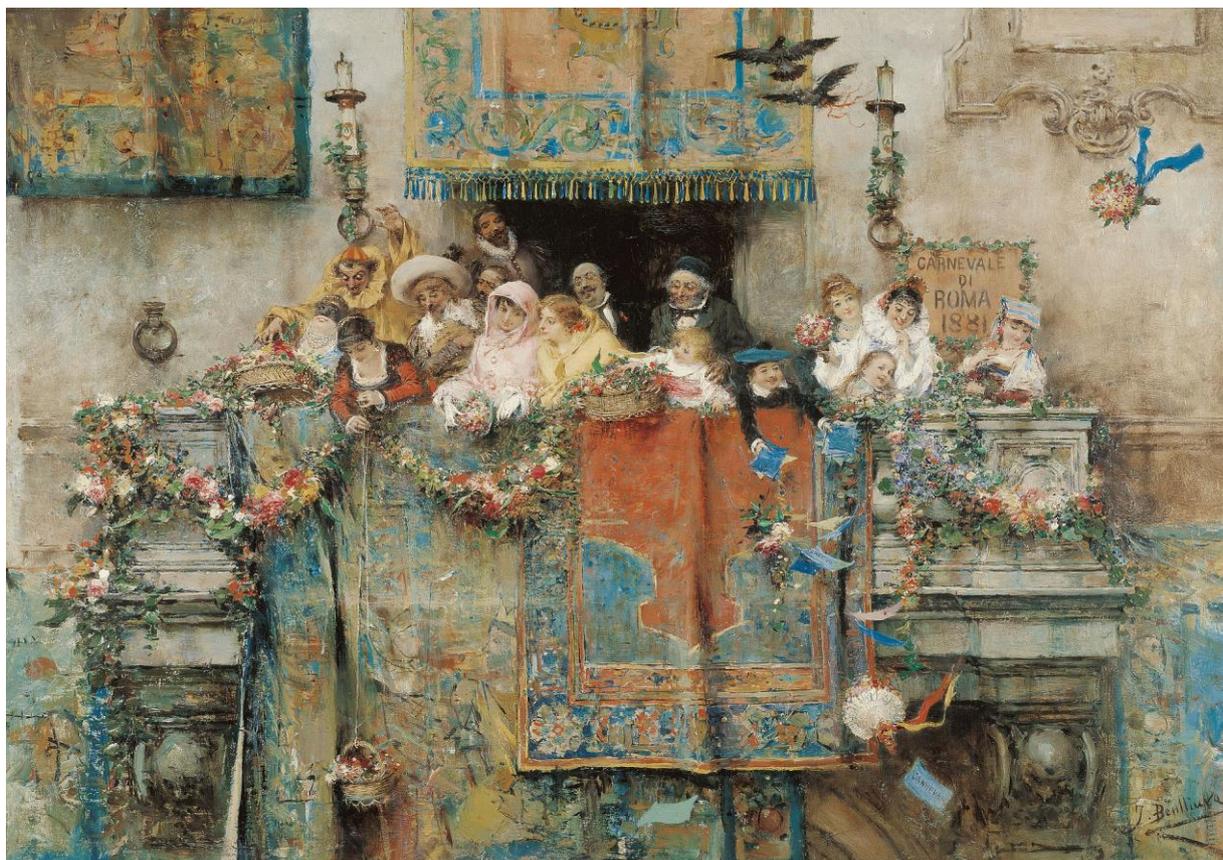
J. Miel: Karneval v Piazza Colonna, Rím (bamboccianti, 1645)

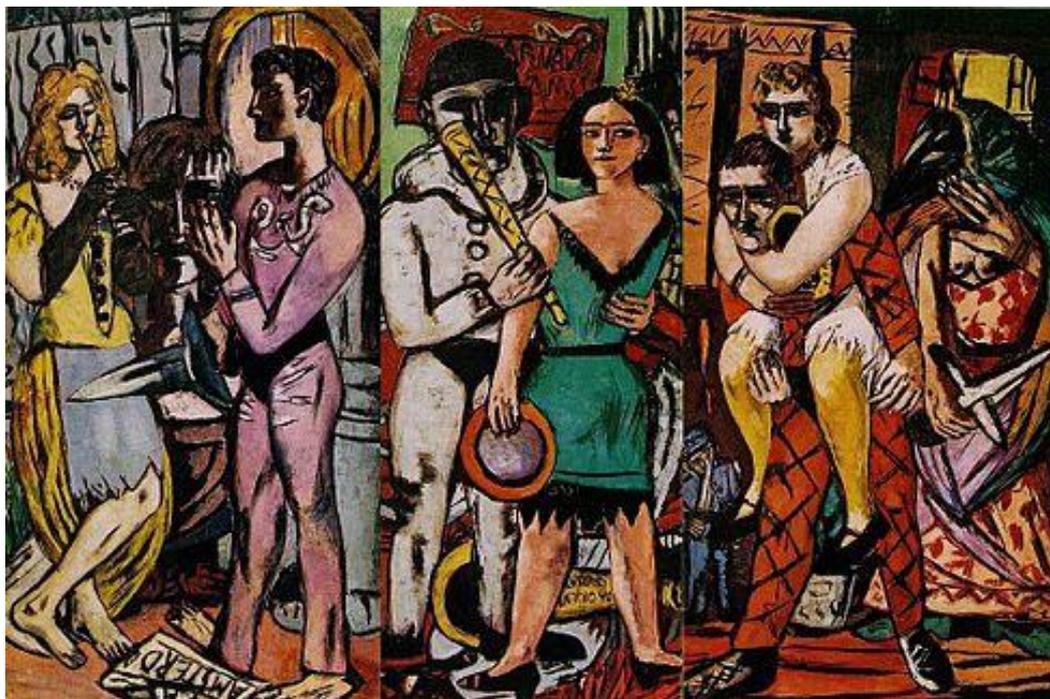
J. Heintz II : Benátske námestie a karneval na Zelený štvrtok s ohňostrojom a býčimi zápasmi (1600-1678)

Flámsky maliar z 2. polovice 17.storočia podľa Adriaen de Venne: Karnevalový sprievod (1660-1680)

J. Benlliure y Gil: Karneval v Ríme (1881)

M. Beckmann: Karneval (1943)

karnyx - tiež karnix nebo najčastejšie carnyx bol *keltský* hudobný nástroj (300 pr.Kr.-500 po Kr.); ide o zvláštnu formu bronzovej trúbky, orientovanej vertikálne a zakončenej do pravého uhlu nasadeným rozšírením v tvare hlavy diviaka; používal sa počas vojny na zastrašenie nepriateľov; nosenie vo zvislej polohe umožňovalo, aby s zvuk niesol ďaleko nad hlavami účastníkov bitky či obradov; pozri *kotlík z Gundestrupu*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Karnyx>

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Carnyx>

Keltski bojovníci s carnyxmi (Kotlík z Gundestrupu, 2.-1.st.pr.Kr.)

Karnyx z galskej svätyne Tintignac (Corrèze, Francúzsko)

karnýžový oblúk - oblúk karnýžový

Karol - meno Karol pochádza z výrazu karal = (slobodný) chlap; od neho odvodený český výraz *král'*

Karol Boromejský - (†1584); ochranca pred *morom* (pozri *morový stĺp, patrón*); pochádzal zo šľachtickej rodiny a v 22 rokoch sa stal *kardinálom* a neskôr arcibiskupom milánskym; dôrazne presadzoval reformy požadované *Tridentským koncilom*; viedol striedmy život, rozdával svoje bohatstvo chudým, staral sa o chorých, najmä počas moru v *Milánu* roku 1576; 1610 bol prehlásený za svätca (pozri *svätorečenie*); jedna z najčastejšie zobrazovaných postáv *protireformačného umenia*, najmä v *Taliansku* (zasvätené mu kostoly); zobrazovaný s orlím nosom, tmavou pleťou, vysokým čelom, zvyčajne bez fúzov, v *kardinálskom* alebo *biskupskom* rúchu (pozri *odev liturgický, ornát*) alebo iba v *klerike*, na hlave má *biret*; niekedy nosí povraz

kajúcnika okolo krku; jeho atribútmi sú krucifix a lebka; v Sacra conversacione zobrazovaný s Ambrózom, so svojim priateľom Filipom Neri alebo Františkou Rímskou; pozri kresťanskí svätci, boromejky, Turínske plátno, povraz, svätožiara

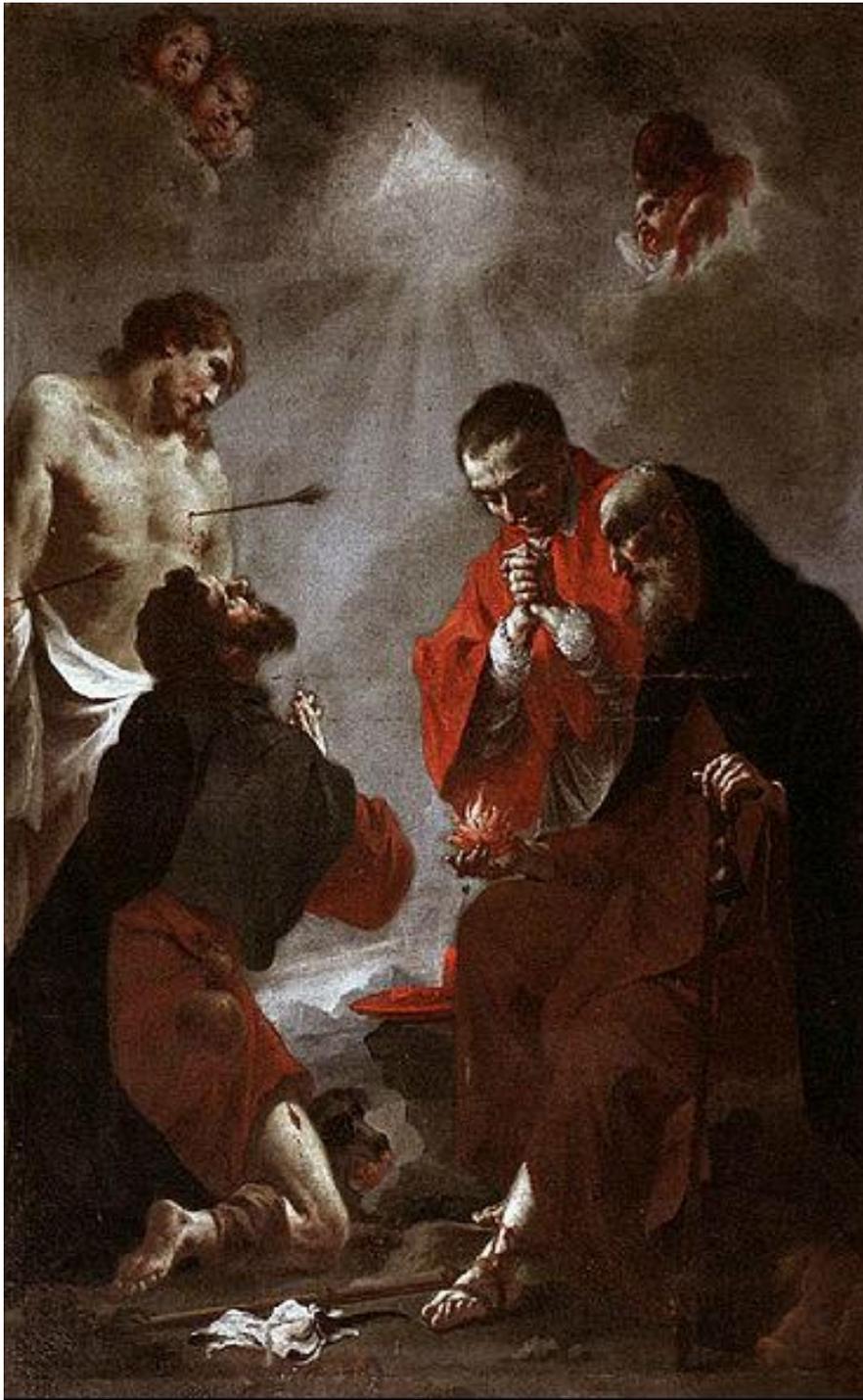
A. Bonisoli: Karol Boromejský a Aloysius Gonzaga (1695)

Guercino: Zázrak sv. Karola Boromejského (1614)

G. C. Procaccini: Sv. Karol Boromejský v sláve (17.st.)

F. Capella: Štyria svätci (sv. Roch, Šebastián, Karol Boromejský, Anton Veľký; 1760)

J. M. Rottmayr: Zbožštenie Karola Boromejského (1721)

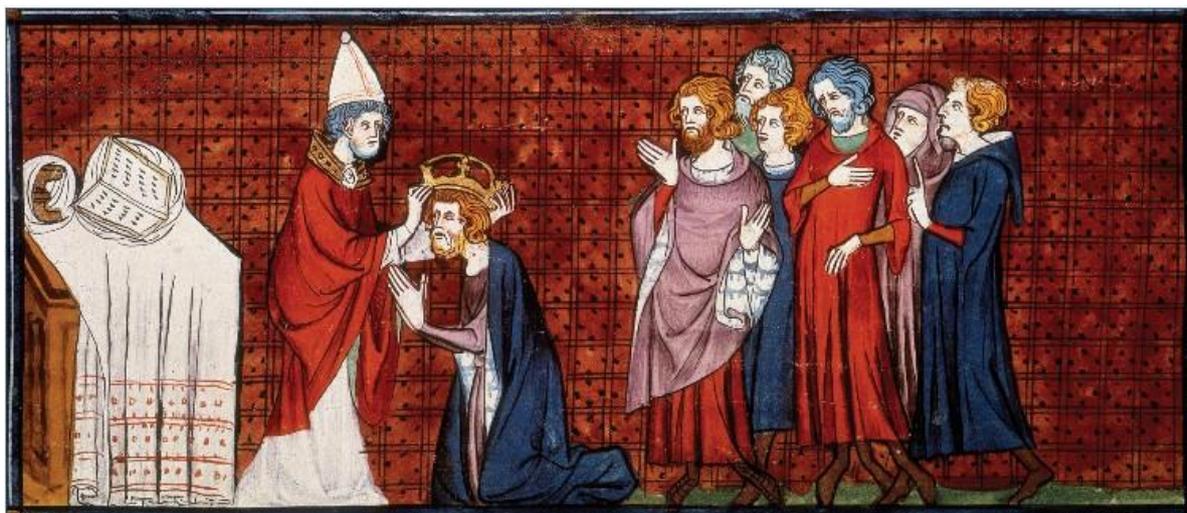
Slovenský maliar z 2. polovice 18.storočia: Svätý Karol Boromejský (1750-1800)

C. Dolci: Karol Boromejský (1659)

Karol I. Veľký - (747-814); od 768 *franský* kráľ z rodu Karlovcov, ktorého expanzívna politika mala za cieľ obnoviť *rímsku ríšu*, tento raz známu pod menom *svätá ríša rímska* alebo *rímsko-nemecká ríša*; bol veľkým *mecenášom* umenia (pozri *patrón*, *orol*) a o jeho období sa hovorí ako o *karolínskej renesancii*; pozri *Ježišova kopija*, *ríšske insignie*; *pápežstvo*; *kláštor* (Románske umenie); *Alkuin z Yorku*

http://sv.wikipedia.org/wiki/Karl_den_store

Korunovácia Karola Veľkého 25. decembra 800 pápežom Levom III. v svätopeterskej bazilike (dobová iluminácia)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Karol Veľký Norimberská kronika, 1493)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Rodokmeň Karla Veľkého (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

Armas Karola Veľkého (miniatura z portugalského armoriálu Livro do Armeiro-Mor, 1509)

A. Altdorfer: Víťazstvo Karola Veľkého nad Avarmi v Regensburgu (1518)

Agostino Cornacchi: Karol Veľký (vestibul baziliky sv. Petra v Ríme)

C. Van de Passe st.: Karol Veľký (rytina, 16.-17.st.)

A. von Worms Woensam: Karol Veľký a Karol V. (drevoryt, 1521)

Karol IV. - (†1378); pozri *Karlštejn, Ježišova kópia, kaplnka Sv. Kríža, knižná maľba česká, misál Jana ze Středy, križiaci s červenou hviezdou, hodinky*

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charles_IV-John_Ocko_votive_picture-fragment_140x190.jpg#/media/File:Meister_Theoderich_von_Prag_\(Umkreis\)_001.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charles_IV-John_Ocko_votive_picture-fragment_140x190.jpg#/media/File:Meister_Theoderich_von_Prag_(Umkreis)_001.jpg)

<https://www.google.sk/search?q=Charles+IV+kneeling+before+the+Madonna&espv=2&biw=1837&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjOr6PT46DNAhUMbxQKHdO7Ao4QsAQIMw&dpr=1>

Majster Theodorich: Karol IV. kľáči pred Madonou (fragment votívny obraz arcibiskupa Jána Očka z Vlašimil, 1370)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Karol IV. (Norimberská kronika, 1493)

karolína - *minuskula karolínska*

karolínska knižná maľba - *knižná maľba karolínska*

karolínska minuskula - *minuskula karolínska*

karolínska renesancia - 1.obnova *antických* kultúrnych tradícií a vzdelanosti vo *Franskej ríši* 9.-10.storočia počas vlády *Karola Veľkého*; nadväznosť na ranokresťanské *merovejské umenie*; pozri *protorenesancia* (Baleka); *ranokresťanské umenie*; *klenba* (Dudák)

2.iný názov pre *karolínske umenie* s dôrazom na vplyv *helénskeho umenia*

karolínske umenie - názov od *Carolus Magnus* – „*Karol Veľký*“; umenie počas vlády dynastie *Karlovcov* vo *Francúzsku* (od 751) a na území budúceho *Nemecka* (od *Verdunskej zmluvy* 843-poč.10.st.); karolínske umenie začleňované do *predrománskeho umenia*; vychádza zo štátnických ambícií *Karola Veľkého* obnoviť *Západorímsku ríšu* (pozri *Rímska ríša*) aj v kultúrnom a umeleckom zmysle (> názov *karolínska renesancia*); osobnosti opáta *Alkuina* v službách *Karola Veľkého* a radcu *Eiharda*; v širšom zmysle karolínske umenie zahŕňa aj umenie *kmeňov*, ktoré sa na tomto území ocitli počas *sťahovania národov*, v užšom zmysle sa vzťahuje iba na dvorské umenie; obecné vychádza z *anglosaského ostrovného umenia* (pozri *anglo-írske umenie*), neskororímskeho kresťanského umenia (pozri *rímske umenie kresťanskej antiky*; porovnaj šírku termínu *kresťanské umenie*) a *byzantského umenia*, na ktoré nadväzuje tak obsahom ako aj technikami (*mozaika*, *rezba* v *slonovine*), nadväznosť na umenie *germánskeho ranokresťanského prostredia*: na *merovejské umenie*; v sochárstve zameranie na architektúru (ornamentálne reliéfy, *hlavice*, *náhrobné kamene*; pozri *architektonické sochárstvo*), významné postavenie mala aj drobná, najmä *bronzová* *plastika* (*Jazdec*, r.870, *Louvre*), *umelecké remeslá*: *rezba* v *slonovine* (slonovinová doštička knižnej väzby: *Evangelium longa* (900, *St. Gallen*), *knižná väzba* (vo vysokom reliéfe), *zlatníctvo* (tepané reliéfy *antependia* *Volvinova oltára* v kostole *S. Ambrogio* v *Miláne*, tepané reliéfy cestovného oltára cisára *Arnulfa*; pozri *altare portatile*); sochárstvo aj *ikonografia* spojená s knižným maliarstvom (príznačná mäkká línia; pozri *iluminácia*); rozvoj maliarskych škôl: *metská škola*, *remešská škola*,

škola v Tours, St. Denis, St. Gallen, tzv. *Godescalcova skupina*, palácová škola; pozri *iluminácia, rukopis*); *iniciály* v rukopisoch prevedené *purpurovou*, zlatou a striebornou farbou (pozri *codex aureus, codex argenteus*); dôležitá *nástenná maľba*, z ktorej zachované iba zlomky (*fresky* v Tours); karolínske umenie po svojom vyznení v 9.st. prechádza na nemeckom území do *otonského umenia*; pozri *predrománske umenie, inzulárne umenie, minuskula karolínska; solárium, Codex aureus zo St. Emmeram; Amis a Amyl; Godescalcov evanjelistár, evanjelistár abatiše Ady, Ríšsky korunovačný evanjeliár, Utrechtský žaltár, sakramentár arcibiskupa Droga, Apokalypsa z Cambrai, Žaltár z Amiensu, kódex Vyšehradský; hlavica kalichová, korintizujúca, košová, krychlová, pilastrová; kostol dvojchórový; monogram, záves (Baleka); karolínska renesancia; dvorská škola v Cáchach*

<http://www.cultorweb.com/VA/Tc4.html>

Utrechtský žaltár (820-830)

karolínsky kríž - kríž karolínsky

Karolinum - stavebný komplex v Prahe na Starom Meste vzniknutý rozšírením a úpravami paláca Jana Rotleva a darovaný 1383 Václavom IV. Karlovej koleji (zachovaná časť prízemia a arkier kaplnky Kosmy a Damiána); 1718 prestavaný F. M. Kaňkom, 1882 J. Mockerom, 1946-68 adaptácia areálu podľa projektu J. Frangera; Karolinum je najstaršou univerzitnou kolejou v strednej Európe; v súčasnosti sídlo rektora a centrálnych inštitúcií Univerzity Karlovej; národná kultúrna pamiatka

karoséria - vrchná časť motorového voza; pozri *faetón 4*

karosa - v 16.-18.st. veľký kočiar pre 8-10 ľudí tiahnutý aj viac párami koní; pozri *voz, koč*

Kárový dolník - ruský futuristický spolok založený roku 1910 spolu so Zväzom mládeže; (Rozanovová, David, Vladimír a Ludmila Burljukovci, Filov, Larionov, Gončarovová, Altman, Chagall, Končalovský, Malevič, Puni, Tatlin a d.); pozri *skupina*

Karpatská kotlina - pozri *kanelovaná keramika, keszthelyský/kesthejský typ, kostolanská kultúra*

karpatská kultúra - kultúra staršej doby bronzovej poľnohospodárskeho charakteru; pozri *mohylová kultúra, poľnohospodárstvo*

Karpaty - horský masív pomenovaný podľa starovekého *dácke*ho kmeňa Karpov, žijúceho v *Moldavsku*; pozri *hory*

Karpó - z gréc. karpó – „*plod, ovocie*“; v *gréckej mytológii* bohyňa plodu; jedna z *Hór*, bohyní troch ročných období; bohyňa *jesene*; pozri *Auxó, Thalló* alebo *Eunomiá, Díké, Eiréné*; *kalendár, ročné obdobia, bohovia jesene*

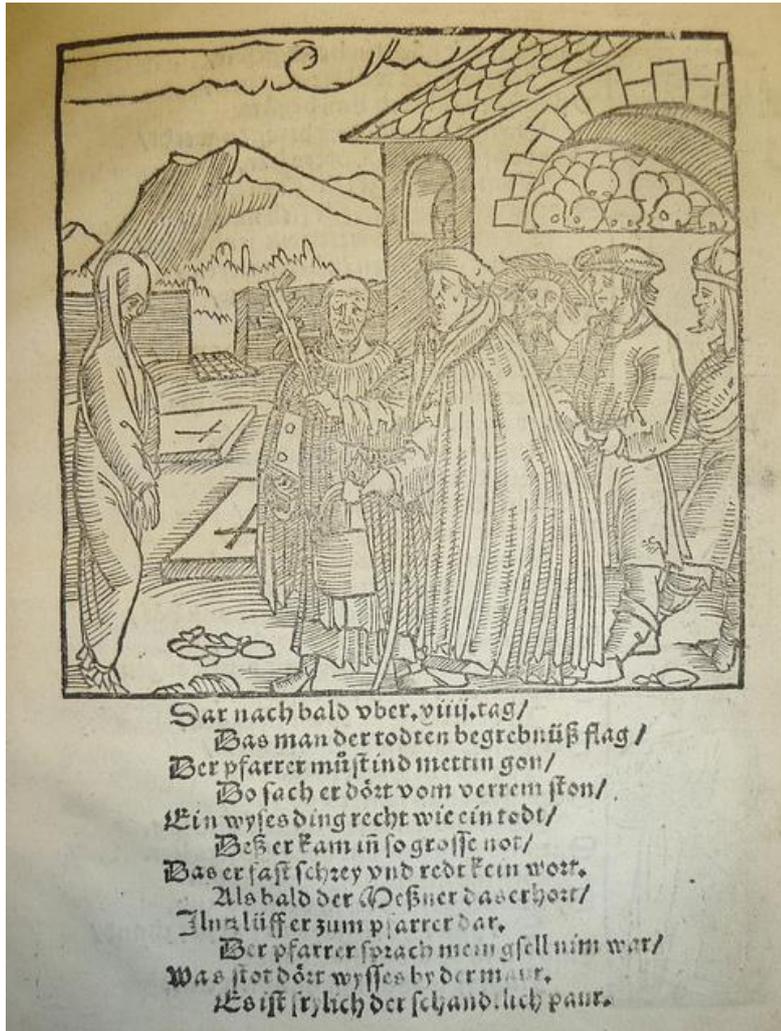
Karsthans - alegorická postava nemeckého sedliaka objavujúca sa napr. na reformačných *letákoch*; pozri *Boží mlyn, alegória; Nemecko*

http://www.google.sk/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/02/Sachs_schumacher_chorherr.gif/220px-Sachs_schumacher_chorherr.gif&imgrefurl=http://de.wikipedia.org/wiki/Reformationsdialoge&h=299&w=220&sz=37&tbnid=bMFFHzJr_XDnxM:&tbnh=92&tbnw=68&zoom=1&usq=E4Qe6xmBMK1qthYhGm7zKfNQRjk=&docid=kCvj7RbPc9oX0M&sa=X&ei=Gwy0UbHkJYa6hAeKm4GgDw&sqi=2&ved=0CEQO9QEwAw&dur=1460

http://www.google.sk/imgres?imgurl=http://farm4.staticflickr.com/3114/5712379767_e57538009e_z.jpg&imgrefurl=http://www.flickr.com/photos/58558794@N07/5712379767/&h=640&w=483&sz=242&tbnid=hAj70k_vb_tezM:&tbnh=98&tbnw=74&zoom=1&usq=fG5xtUnHEJqi8QYdBE6gZ2Qs90o=&docid=-p-SKdhVedLIMM&sa=X&ei=Gwy0UbHkJYa6hAeKm4GgDw&sqi=2&ved=0CFAO9QEwBw&dur=374

Karsthansov dialóg (drevoryt, Štrasburg, 1521)

Pampilus Gengenbach (nakladateľ): Rímsko-katolícky kňaz a kostolník s niekoľkými priateľmi konfrontovaný s duchom nedávno zosnulého Karsthansa (drevoryt, Bazilej)

karta in memoriam - druh pamätnej karty vytlačenej ako pamiatka určitých udalostí, ako je sviatosť prvého svätého prijímania, manželstvo a prijatie do rehole; avšak tieto karty sú najviac spojené s smrťou a pohrebom; okrem náboženského obrazu, ako je napr. svätec, často tiež zahŕňajú modlitbu a podrobnosti o danej udalosti; prvý známy príklad sa objavil v Holandsku v 17.st.

https://en.wikipedia.org/wiki/In_memoriam_card

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Bidprentje>

Karta in memoriam (rezaný papier, Francúzsko, 19.st.)

karta pop-up - pop-up karty

kartáginskí bohovia - pozri Tanit

Kartágo - staroveké mesto neďaleko dnešného mesta *Tunisu*; založené 814 pr.Kr. *fenickými* kolonistami/*Púnmi*, od 5.st.pr.Kr. sídlom púnskej ríše; snaha o získanie vlády nad *Stredomorím* viedla k 3.púnskym vojnám s *Ríšou rímskou*; na konci 3. vojny bolo Kartágo zničené a z kartáginského územia sa stala *rímska provincia Afrika* (pozri *Africa*); v 3.storočí najväčším strediskom *obchodu*, *rečníkov*, *právníkov* aj *kresťanských teológov*; pozri *Tanit*; *Baal*, *Sophonisba*, *Hanibal*; *pútnické cesty*; *ukrižovanie*; *Iberovia*

Baleka v súvislosti s heslom *ranokresťanské umenie*: stredisko byzantských provincií v Afrike (534-647) v čase poklesu významu *Ríma*; relatívne samostatný kultúrny vývoj až do arabského vpádu (pozri *Arabi*); pozri *Byzantská ríša*, *Rímska ríša*

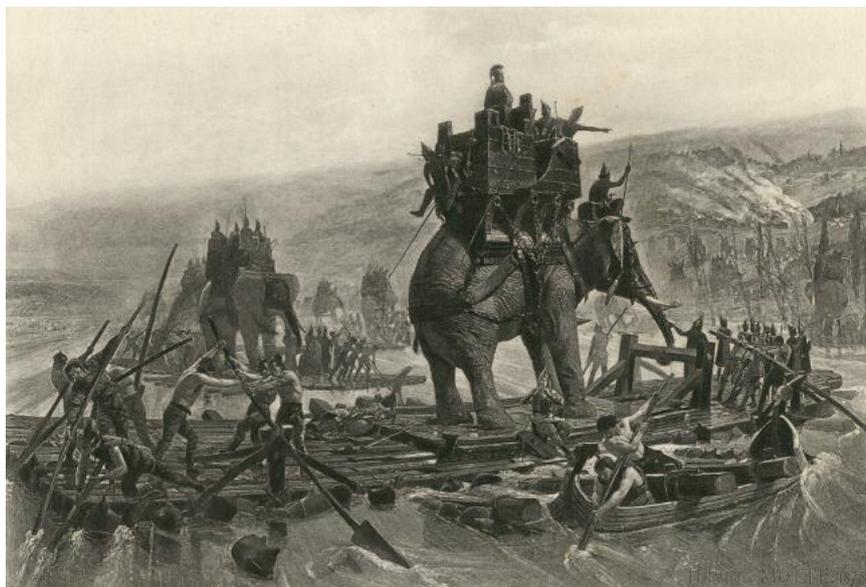
M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Kartágo (kolorovaný drevorez, Norimberská kronika, 1493)

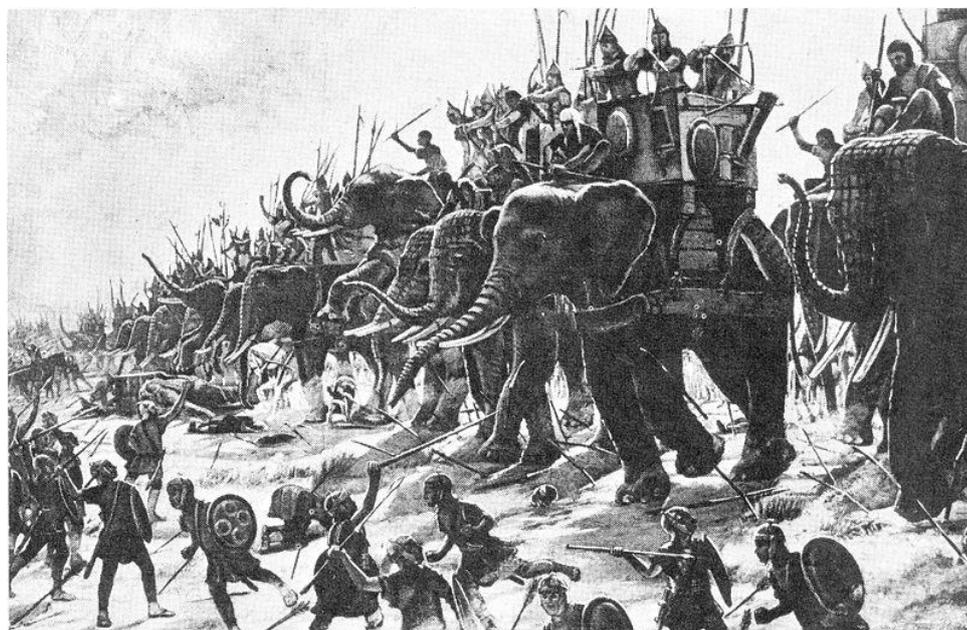
W. Turner: Úpadok Kartáginskej ríše

Kartáginci - pozri *Hanibal*; *osobnosti zaniknutých štátov*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kart%C3%A1ginci>

H.-P. Motte: Hannibal sa prepravuje cez Rhônu (1878)

H.-P. Motte: Kartáginskí vojaci v bitke pri Zama (1890)

karteziánizmus - filozofické učenie francúzskeho *filozofa* a *matematika* René *Descarta* a jeho pokračovateľov; názov smeru vychádza z latinskej transkripcie Descartovho mena *Cartesius*; z karteziánskych predstáv vychádzala *estetika* klasicizmu; pozri *klasicizmus*

kartičková tkanica - starobylá technika *tkania* pomocou desiatich kartičiek, ktorými sa podľa určitého poriadku prevlieka farebná *osnova*

Kartikeya - *Murugan*

kartografi - pozri *P.-A. Aveline*, *A. Cornelis*, *J. Doetkum st.*, *J. Ch. Haffner*, *A. Hirschvogel*; *topografia*, *geometrická figúra*

[http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_\(Fr%C3%BChe_Neuzeit\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_(Fr%C3%BChe_Neuzeit))

Pietro Vesconte: Kartograf pri výrobe Vesconteho atlasu (1318)

kartografi holandskí - *holandskí kartografi*

kartografi talianski - *talianski kartografi*

kartografi 15.st. -

[http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_\(15._Jahrhundert\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_(15._Jahrhundert))

kartografi 16.st. - pozri *A. Cornelis, G. de Jode, P. Renlin*

[http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_\(16._Jahrhundert\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_(16._Jahrhundert))

kartografi 17.st. -

[http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_\(17._Jahrhundert\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_(17._Jahrhundert))

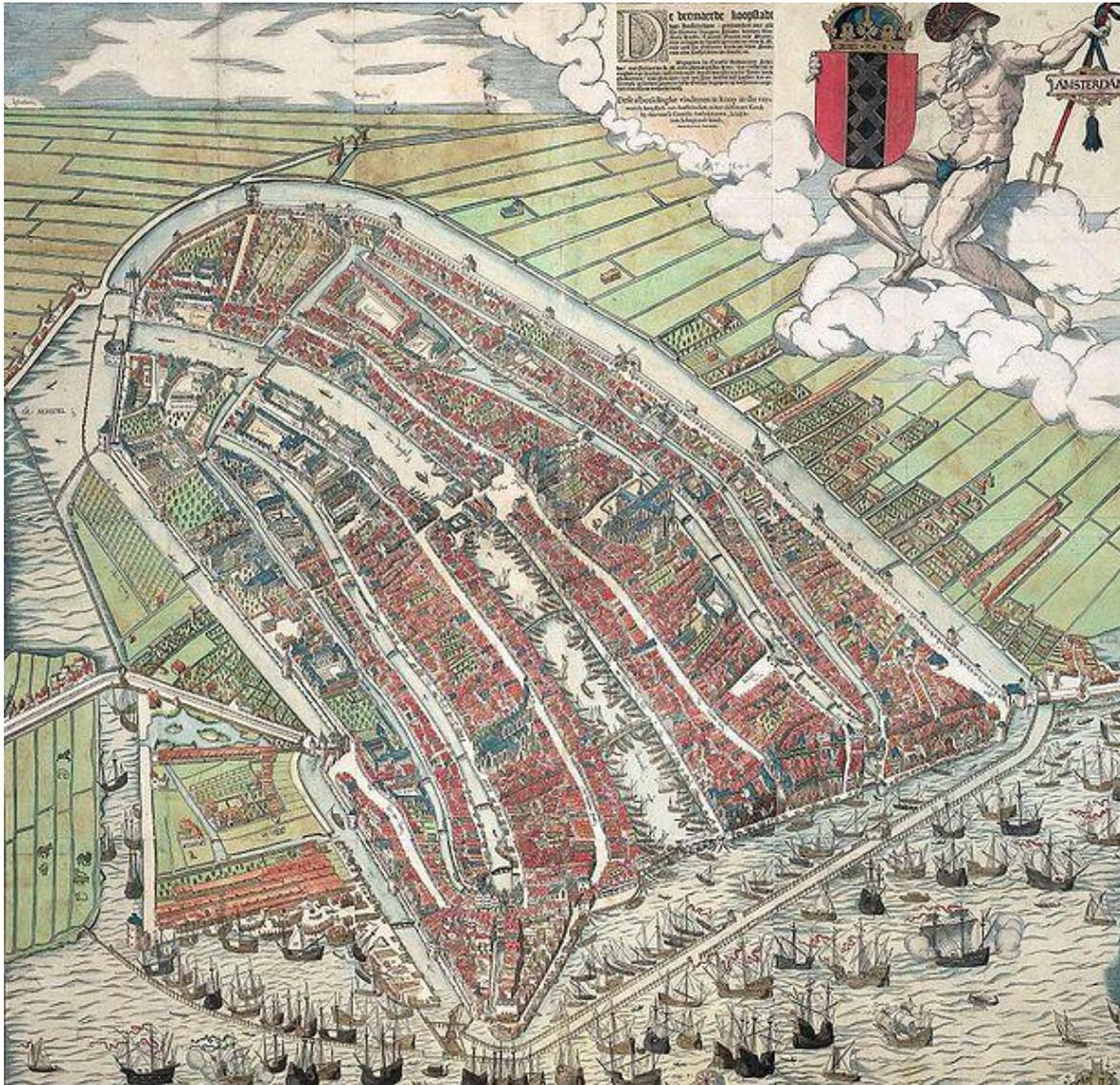
kartografi 18.st. - pozri *G. Bodenehr st., J. Ch. Weigel*

[http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_\(18._Jahrhundert\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Kartograf_(18._Jahrhundert))

kartografia -

[http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cartographer_Pietro_Vesconte_\(1318\).jpg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cartographer_Pietro_Vesconte_(1318).jpg)

http://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Vesconte

A. Cornelis: Vtáci pohľad na Amsterdam (kartografická ilustrácia, 1544)

kartón - z franc. cartom – „tuhý papier“

1. silný *papier* pripravený a upravený rôznym spôsobom (vrstvený, prírodný, ručný, hladený, drsný); váha daná normami medzi 200-500g/m²; líši sa od papiera, ktorý je tenší, a od *lepenky*, ktorá je hrubšia; hranica medzi týmito druhmi nie je jasná; kartón využívaný ako *podložka* pre *kresbu*, *akvarel*, *gvaš*; po príprave (pozri *šeps*) slúži aj ako podložka pre maľbu *temperou*, *olejomalbu*

2. v prenesenom zmysle *kresba* (zvyčajne prípravná) na papieri väčšieho formátu, *kartónu*, príp. inom druhu pevného papiera, výnimočne aj na plátne; kartón je prípravným štádiom realizácie *fresky* (pozri *spolvero/poncif*, *pontate*), *mozaiky*, *sgrafita*, *gobelínu*, *maľby na skle* (pre ňu bol pôvodným medzičlánkom nutným k realizácii a odtiaľ prevzatý inými výtvarnými odbormi); prípravná kresba na kartónu v skutočnej veľkosti, bez *detailov*, iba základný koncepčný rozvrh, ktorý je z kartónu prenesený na *podložku* (napr. stena fresky, *betón* mozaiky); prenesenie pomocou rydla (*stylos*), ktoré obrysy obtlačilo do podložky, alebo pomocou ozubeného kolieska a iného obdobného nástroja, ktorý perforoval kartón (pozri *pauza*, *spolvero/poncif*); pôvodný návrh na kartónu chránený pri *kopírovaní* ešte spodným jedným papierom, cez ktorý sa pretláčal uhlový prach apod.; kartónovú kresbu podľa majstrovej kresby zhotovoval *kartoniér*; kartóny potom rozrezané do dielov (pozri *sinopia*), aby sa s nimi dalo lepšie pracovať; v *renesancii* zdôrazňujúcej význam kresby, kartón dvihnutý na umeleckú úroveň: umelci ho kreslili sami najmä v renesancii (*Michelangelo*, *Raffael*, *Leonardo da Vinci*); v 16. st. sa stávajú kartóny predmetom *zberateľstva*

(Raffaelove kartóny vatikánskych gobelínov); pokles významu kartónov v *baroku*, pre svoju lineárnosť obľúbené opäť v *klasicizme*, ktorý ho prepracoval až k samostatnému dielu, ktoré často predstihlo konečnú realizáciu (P. von Cornelius); pozri *pasparta*, *cartoncini*, *Hennequin de Bruges*

kartón cisársky/cartón imperiálny - najdrahší typ *papiera ryžového*, používaného pre techniku *akvarelu*

kartón imperiálny - kartón cisársky

kartoniér – v súvislosti s heslom *kartón*: remeselník, ktorý podľa majstrovej kresby zhotovoval prípravnú kresbu na *kartón* (iba základný koncepčný rozvrh diela bez detailov, v skutočnej miere), príp. aj *kopíroval* (pozri *spolvero/poncif*, *pauza*, *sinopia*); v *renesancii* umelci kreslili často na kartón sami (*Michelangelo*, *Raffael*, *Leonardo da Vinci*)

kartún - *tkanina z bavlnenej priadze v plátrovej väzbe* ako náhrada *ľanového plátna*; pozri *textília*; *ľan*

kartuš - franc. *cartouche*, tal. *cartoccio* – „zvitok, závitok“; renesančný *ornament* v tvare *štítu*; voľné pole štítu ponechané pre nápisy, *znaky*, *symboly*, menej pre výjavy; štítové pole obopnuté členeným rámovaním, dekoratívne rozvinutým, členeným okrajom, pre ktoré boli príznačné *zaviliny/rolweky* často spájané s rastlinnými, zvieracími a ľudskými prvkami (figúry, *masky*, pozri *maskarón*); ako živý ornament sa udržal do *rokoka*; obnovený v *historizmoch* 19.st.; pozri *renesancia*
kartuš užívaná v *plastike*, *rezbárstve*, *štuke*, *maliarstve* a *grafike*; často súčasť *erbu*

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Kart%C5%A1a_\(egyptol%C3%B3gia\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Kart%C5%A1a_(egyptol%C3%B3gia))

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kart%C5%A1e>

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Kart%C5%A1e_\(egyptologie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kart%C5%A1e_(egyptologie))

<http://de.wikipedia.org/wiki/Rollwerk>

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:D%C3%A9tail_Sethnakht.jpg?uselang=ru

<http://es.wikipedia.org/wiki/Seth>

Kartuše faraóna Sethnakhta (detail, 2.tis.pr.Kr.)

D. Seghers: Kvetinová girlanda s Posmievaním Kristovi v kartuši (1643)

D. Seghers: Girlanda s Pannou Máriou (1645)

A. Kauffman: Spiaca víla sledovaná pastierom (dekoratívna kartuša v adam-style, 1780)

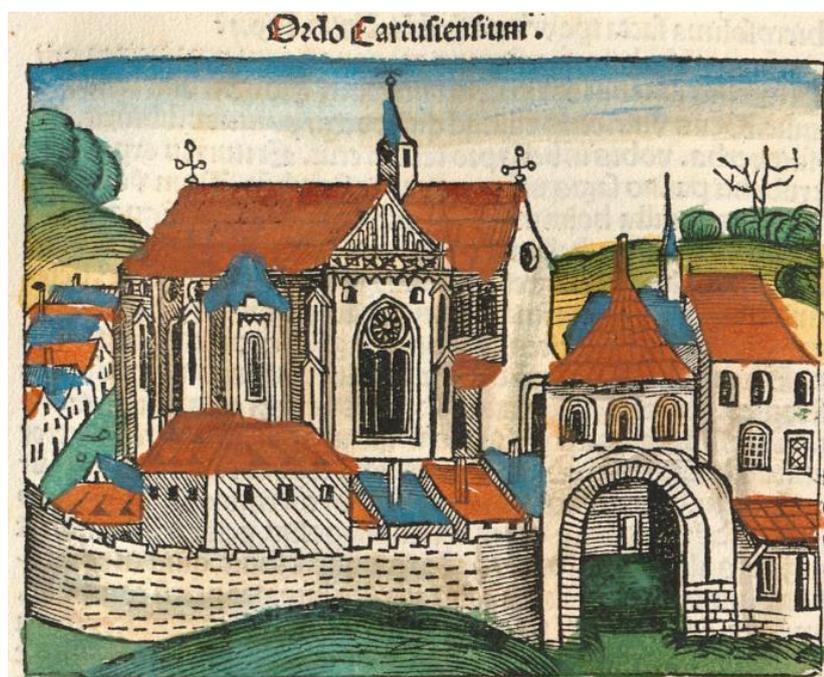
kartúza - kartuziánsky *kláštor* (od 12.st.); malé samostatné domčeky zoskupené okolo *križovej chodby*, v ktorých žili *mnísi*; pozri *kartuziáni*

kartuziáni - jeden z najprísnejších katolíckych mníšskych *rádov*; založený v 11.st. vo Francúzsku *sv. Brunom*; pozri *kresťanské rády/rehole*; *kláštor*, *kartúza*; *Francúzsko*, *R. Lawrence*

Slovník cudzích slov: členovia prísnej mníšskej rehole založenej v 11.st., spájajúcej *kontemplatívne* a *pustovnicke* prvky; názov podľa francúzskeho *kláštora* La Chartreuse, lat. Cartusium

P. Christus: Portrét kartuziána – možno sv. Denisa (1444)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Kláštor rádu kartuziánov (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

karty hracie - hracie karty

karty tarotové - tarot

karusel - v úzkom význame *križovatka* v tvare kruhovej obchádzky; pozri *komunikácia; urbanizmus*

1. slávnostná prehliadka jazdeckého umenia šľachty: zasahovanie cieľa *kopijou* alebo *mečom* pri plnej rýchlosti (pozri *jazdec*); v 17. st. karusel nahradil stredoveké rytierske *turnaje*
2. vrcholný a časovo náročný výkon šermiara; pozri *šerm*
3. časť trate jachtovej *lode* stanovená olympijským vzorom; pozri *jachta; olympijské hry*
4. jednosmerná okružná *križovatka*

C. Chastillon: Slávnosti zahájenia činnosti na „Place Royale“ (pri príležitosti svadby príležitosti dvojitej svadby kráľa Ľudovíta XIII. s Annou Rakúsku a kráľovej sestry Elisabeth s budúcim kráľom Filipom IV) v apríli 1612 (rytina, 1612)

L. Pareto y Alcazar: Kráľovská slávnosť (18.st.)

karyatída - vztyčená ženská postava v dlhom odevu, protipól *atlanta* (porovnaj *koré*); karyatídami nazývané v starovekom Grécku *dievčatá*, najmä *tanečníčky* z mesta Karyai; počas perzských vojen tak nazývané všetky ženy tohto mesta, ktorá sa stali otrokyňami pre zradu obyvateľov počas *perzských vojen* (karyatida v tom čase synonymom *otrokyne*); v umení karyatída predstavuje *architektonickú plastiku* vo funkcii *stĺpu* alebo inej podpory; mužským variantom karyatídy je *telamón*; variantom kanryatídy je aj ženská postava s košom kultových predmetov - *kanéfora*; karyatídy použité v gréckom sochárstve ako podporné články (*stĺpy*), v *stredoveku* v podobe kľáčiacich žien podopierajúcich *krstiteľnice*; v *renesancii* motív karyatíd v *sochárstve* aj v *umeleckom remesle*: *nábytok*; pozri *herma*, *pilaster*; *iónsky poriadok*

-v súvislosti s heslom *Akropola* (v *Aténach*): najvýznamnejším rysom *Erechtheionu* je skupina karyatíd podopierajúcich strechu chrámu; podľa mýtov boli Karyatídy Grékmi zotročené kňazky z mesta Kárie, ktoré ako jediné sa pridalo v grécko-perzskej vojne na stranu Peržanov; za trest skameneli a teraz v podobe kamenných sôch musia stále hľadiť k *Parthenonu*, oslavujúcemu bohyňu *Aténu*; karyatídy z *Erechtheionu* sa pripisujú sochárovi Alkmeiovi, ale zreteľne vidieť vedúcu *Feidiovu* ruku

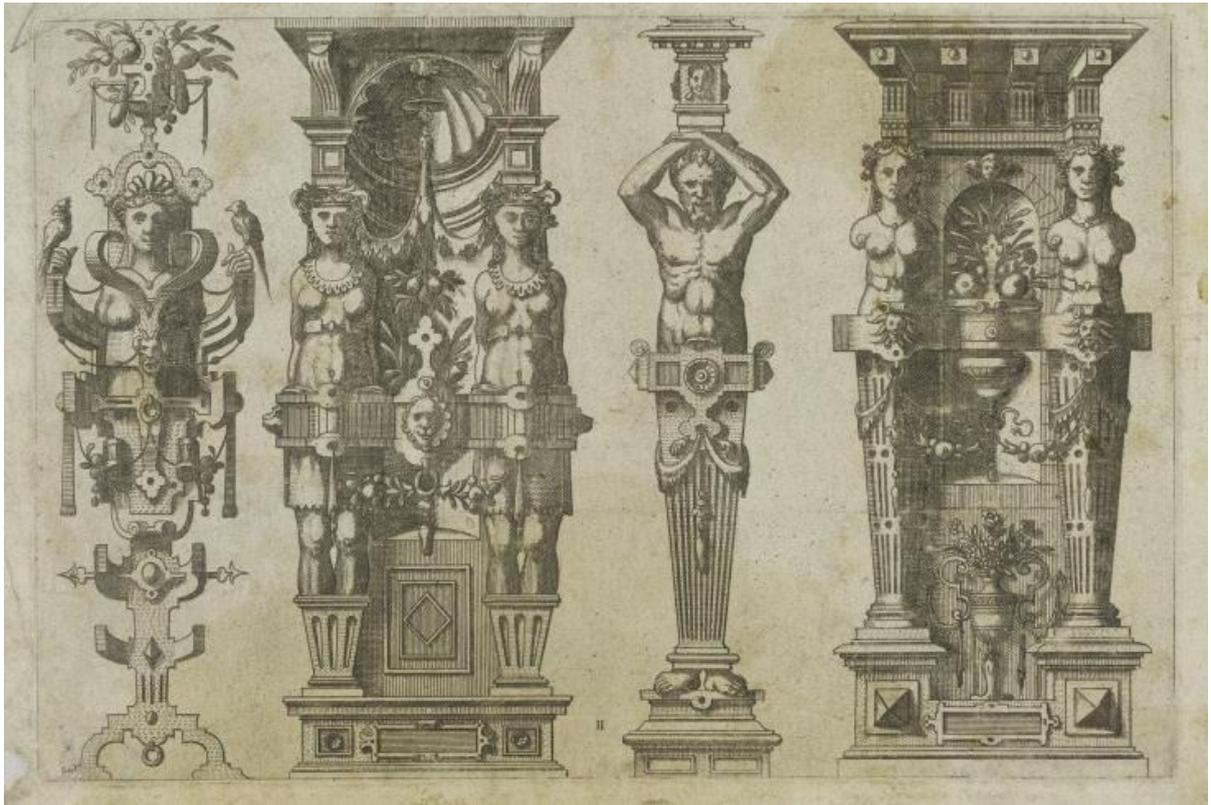
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caryatid_Erechtheion_BM_Sc407.jpg

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B4%D1%8B>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Caryatid>

Karyatídy (Erechteion na Akropole v Aténach, 420-406 pr.Kr.)

H. Vredeman de Vries: Karyatídy (1560-1570)

F. Koenig: Karyatída v záhrade Viewegs (Braunschweig, 2006)